

SPRÅKJAKTEN

Ett samverkansprojekt mellan
bibliotek och logopedverksamheter
i Västernorrland

Landstinget
Västernorrland

Lärobiblioteket
Västernorrland

KULTURRÅDET

Språkjakten - Ett samverkansprojekt mellan bibliotek och logopedverksamheter i Västernorrland

Den här rapporten är skriven för alla er som varit med och arbetat med projektet Språkjakten. Den är skriven till kollegor ute i landet som kan inspireras av vårt gemensamma arbete. Den riktar sig även till dig som är nyfiken på samverkansprojekt kring barn där språkstimulans är extra viktig.

Barnet och boken i centrum

Språkjakten skapades ur en gemensam vilja hos logopeder och bibliotekarier att locka fler barn till biblioteken. Samspel kring en bok med barnets viktiga vuxna kan vara både språkstimulerande och roligt. I landet finns flera liknande projekt som har fungerat som inspiration, t.ex. Bokpiller i Gävleborg och Östergötland samt Språkdedjan i Halland. Språkjakten lägger fokus på barn med konstaterade tal- och språksvårigheter, barn och familjer med flerspråkighet och vill ge en ingång genom fantasin och nyfikenheten hos barnen.

Ett samverkansprojekt tar form

Utmaningen i projektet Språkjakten var att hitta former för en samverkan mellan logopedier och bibliotek i Västernorrland. Det har varit viktigt att stärka känslan av att arbeta mot ett gemensamt mål utifrån olika kompetenser och uppdrag. Initiativet till samverkansprojektet kom från logopederna i Västernorrland utifrån en vilja att på ett lekfullt sätt kunna motivera föräldrar att läsa tillsammans med sina barn och använda böcker för samspel. Biblioteken har ett ständigt pågående arbete som gäller tillgänglighet och en vilja om att nå ut till fler familjer och Språkjakten kom in som en naturlig del i detta arbete. Efter ett grundligt förankringsarbete söktes och beviljades anslag från Kulturrådet för ett tvåårigt projekt 2011–2012. Länsbiblioteket har fungerat som projektägare och som ett nav i arbetet.

Språkjakten i hela Västernorrland

Språkjakten är länsövergripande och omfattar alla huvudbibliotek och filialer i länet. En viktig del i projektet var att se till att Språkjakten kändes lättillgänglig i familjernas vardag. Det var också viktigt att se till att alla verksamheter hade kännedom om och kände sig inkluderade i projektet. Samtliga logopedverksamheter såsom logopedmottagningar och habiliteringar är med i projektet.

*Språkjakten i Västernorrland.
Härnösand, Kramfors, Sollefteå, Sundsvall, Timrå, Ånge och Örnsköldsvik.*

Barn med tal- och språksvårigheter som en utvald grupp

Barn som har kontakt med logoped är en viktig grupp att uppmärksamma i det här arbetet eftersom det är barn som behöver särskilt stöd i sin språkutveckling. De kan också vara barn till föräldrar som själva saknar erfarenheten av att läsning är något lustfyllt. Språkjakten är ett språkstimulerande projekt och inget som ersätter logopedisk behandling.

Samverkan som är yrkesrollsstärkande

En stor del av projektets utmaning har varit att hitta former som tar tillvara våra respektive kompetenser och det som redan finns i våra verksamheter sedan tidigare. Vid gemensamma projekträffar och utbildningsdagar har kunskapen om våra respektive områden ökat jämfört med när projektidén föddes, och det har säkert präglat utformningen av Språkjakten. Det har varit viktigt att stärka känslan av att arbeta mot ett gemensamt mål där barnet är vinnaren.

Språkjakten i praktiken

Det har varit ett mål i sig att inte låta projektet vila på ett särskilt material utan på det som redan finns tillgängligt såsom bilderböcker på biblioteken. Broschyrer har utformats för att ge skriftlig och lättläst information till föräldrarna när det gäller samspel kring böcker. Material till barnen har varit klistermärken och en egen barnbroschyr med plats att teckna och anteckna i. Bilderna har skapats av Elin Hällholm, logoped som också varit anställd som projektledare på 25 %.

Språkjakten i punktform

- Barnen som ingår i målgruppen har kontakt med logoped
- Logopeden introducerar Språkjakten och uppmuntrar till besök vid biblioteken
- Barnet kommer tillsammans med en vuxen till biblioteket och tas där emot som en extra viktig besökare. Barnets nyfikenhet ska vara styrande när det gäller val av bok.
- Projektmaterialen finns med och kan användas för att locka till besök, göra Språkjakten synlig och uppmuntra till samtal kring böcker och läsning

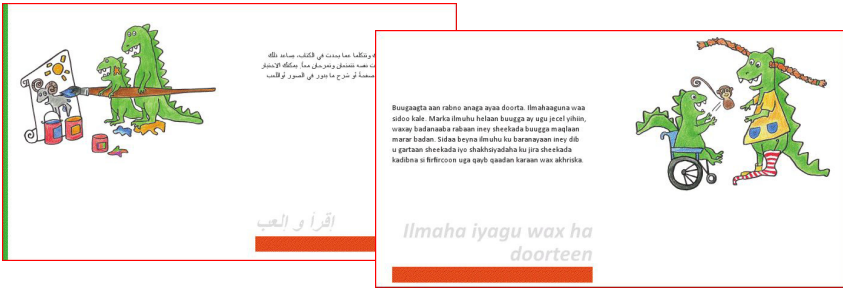
Vad händer hos logopeden?

Det är logopeden som är den första att introducera barnet och föräldrarna för Språkjakten. Barnbroschyren delas ut av logopederna och tillhör barnet. Logopeden kan markera om det är något särskilt område som kan uppmärksammas vid val av bok men främst är det barnets egen lust som ska vara vägledande vid bokvalet. Barnbroschyren är tänkt att fungera som ett samtalsunderlag mellan exempelvis föräldern och barnet. I broschyren finns utrymme för barnet att tycka till om de valda böckerna.

Barnbroschyren, vuxenbroschyren och klistermärken.

Broschyren "Läs tillsammans med ditt barn" är riktad till förälder eller annan viktig vuxen och är lättläst med rubriker och bilder. Broschyren är tänkt att ge inspiration till den vuxne hur man på ett roligt sätt kan samspela med boken i centrum. Under det andra projektåret översattes broschyren och finns nu tillgänglig på femton olika språk. Broschyren finns översatt till arabiska, engelska, farsi, finska, franska, kurmanji, romska (arli), romska (kalderash), ryska, serbiska, somaliska, sorani, spanska och thai.

Vuxenbroschyren är översatt till flera språk.

Vad händer på biblioteken?

När barnet fått sin broschyr med logopedens tips på bokval besöker familjen biblioteket. Bibliotekspersonalen kan utgå från logopedens tips vid sökning efter passande böcker, men ska även känna utrymme att använda sin egen kunskap om böcker som kan fånga barnets läslust. Barn och föräldrar ska också ha möjlighet att välja andra böcker utifrån intresse – det viktigaste är att barnet får med sig en bok som lockar till läsning och samspel!

Områdena på barnbroschyrens baksida är sökbara i bibliotekens kataloger. Det finns även en litteraturlista till Språkjakten på böcker som kan vara tänkbara. Litteraturlistan kan fungera som stöd för den bibliotekspersonal som önskar få inspiration. På biblioteket finns också vuxenbroschyren, klistermärken till barnen och en drake i naturlig storlek som visar vägen till bibliotekets alla roliga böcker!

Här är jag utvald, inte utpekad

Som symbol för Språkjakten hänger stora Språkjaktendrakar på alla bibliotek och logopedverksamheter i Västernorrland. Drakarna lockar fram känslan av att här är jag som barn utvald och särskilt viktig. Föräldern får känslan av att biblioteken är en arena där man är välkommen och väntad.

Projektgrupp och projektmedlemmar

En projektgrupp med representanter från våra verksamheter har tillsammans format Språkjakten vid gemensamma projektmöten. Projektet omfattar ca 40 kommunala närbibliotek, huvudbibliotek och bokbussar och sju logopedverksamheter inom landstinget Västernorrland. Under projekttiden har en gemensam webbportal skapat möjligheter att dela information internt inom projektet samt registrera aktiviteter.

Projektmöten och samverkansträffar

Projektgruppen har träffats för planering vid ett flertal tillfällen under projekttiden 2011-2012. Två större fortbildningsträffar med föreläsare från aktiva inom projektet har genomförts kring barns tal- och språkutveckling, språkstimulans och bilderböcker.

Pressbevakning

I samband med att projektets drakar skulle delas ut till verksamheterna ordnades en pressrelease för Språkjakten den 27 april 2012. Flera lokala tidningar bjöds in och kom för att rapportera om samverkansprojektet. Artiklar publicerades i Dagbladet, Sundsvalls tidning och taltidningen Västernorrland. I samband med pressreleasen uppmärksammades en rapport från Läsrörelsen och barnkulturhuset Junibacken som handlade om att högläsningen för småbarn fortsätter att minska i Sverige. Språkjakten har även omnämnts i bloggen doktorn.com och på DIK.se.

Språkjakten pressrelease uppmärksammas i media.

Språkjakten vid bokmässan 2012.

På bilden projektledare Elin Hällholm och länskonsulent Eva Nordlinder

Bokmässan

Språkjakten presenterades på Bokmässan i Göteborg 2012 av projektledare Elin Hällholm och samordnare vid länsbiblioteket i Västernorrland Eva Nordlinder. Projektets upplägg och erfarenheter av samverkan beskrevs på Svensk biblioteksförnings scen. Publiken visade särskilt intresse för Språkjakten inriktning mot flerspråkiga barn och familjer.

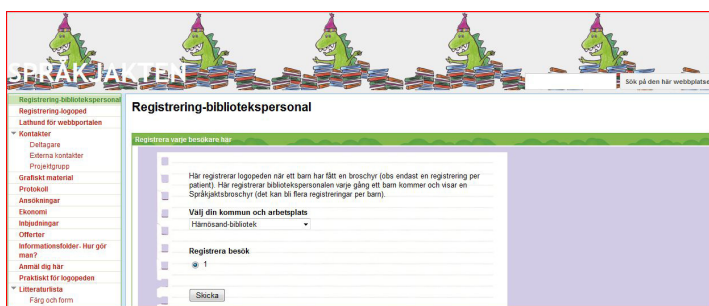
Avslutningskonferens

Projektets medlemmar bjöds in till en gemensam avslutande projekt-konferens i november 2012. Dagen gav möjlighet till att utbyta erfarenheter och stärka samverkan ytterligare. En extern föreläsare anlätades för att berätta och inspirera om böcker och samspel utifrån ett perspektiv som kunde intressera de båda yrkesgrupperna. Föreläsningen var mycket uppskattad och en deltagare uttryckte sig så här *"Så härligt att få del av hennes passion för barnen och språket. Alla hennes exempel ur både vardag, praktik och teori. Att få en direktkontakt med den akademiska världen kändes så uppiggande och nyttigt"*. Konferensen bjöd även på gemensamma samtal med barnboken i centrum vilket var ett uppskattat inslag under dagen. *"Gruppsamtalen med kollegor och yrkessystrar var givande. Det kändes att stämningen i lokalen var på topp, att vi fick peppning av varandra. En härlig öppen frimodig atmosfär"*.

Registrering av besöken

Via projektets gemensamma webbportal har samtliga deltagare haft möjlighet att registrera antalet utdelade broschyrer samt de besökare som har kommit till biblioteken. I februari 2013 när projektet varit

igång ute i verksamheterna i omkring 15 månader så hade 175 barn bjudits med i Språkjakten och 52 besök registrerats vid biblioteken i länet. Det är troligt att fler besökare har kommit till biblioteken men inte registrerats. Språkjakten har också fungerat indirekt som läsfrämjande genom att böcker som redan funnits hemma har plockats fram och lästs. En logoped skriver följande i en utvärdering "... de som introducerats till Språkjakten men inte fått sig iväg till biblioteket har många gånger fått en extra "push" att läsa mer i vardagen istället genom att titta i böcker som redan finns hemma eller köpa nya".

Språkjakten webportal för gemensamma dokument och kommunikation inom projektet.

Reflektioner från barn och föräldrar

Reflektioner från föräldrappföljningar vid logopedmottagningarna rapporterar om att Språkjakten har upplevts som roligt för både barn och vuxna. Ett par föräldrar beskriver att de redan kände sig biblioteksvana sedan tidigare, men att det kändes lustfyllt att vara med. Någon rapporterar om att det fanns en viss osäkerhet på biblioteket vid första tillfället men att mottagandet var bättre vid nästa besök. Redan i inledningsskedet rapporterade en bibliotekarie att en pappa som aldrig tidigare besökt ett bibliotek kommit med ett lånat lånekort och gått därifrån med ett gäng böcker som han valt tillsammans med sin son.

Utvärdering inom projektet

De återkommande projekträffarna har fungerat som en löpande utvärdering från projektets medlemmar. Detta har varit särskilt viktigt eftersom det givit möjligheten att successivt forma Språkjakten utifrån gjorda erfarenheter.

”Föräldrar uppskattar informationen och möjligheten att få stöd på biblioteket att finna böcker som deras barn kan välja. Alla föräldrar är inte biblioteksbesökare, men kan tänka sig att bli det! Det tycker jag är kul. Jag har nog pratat om böcker till barnen utifrån barnens intressen och att man som förälder kan stimulera ytterligare genom att medverka till att hitta just mer kring intressen och att kanske bygga ut intressen till att omfatta mer än just det givna området. Pratläsa har det varit mycket fokus på just för att flera av barnen inte är intresserade av att lyssna eller delta i läsning...” / logoped barnmottagning

”Ett exempel på ett väldigt lyckat exempel är föräldrar som går med sina barn varje vecka till biblioteket och med jämna mellanrum ringer och vill ha mer tips på böcker/områden som kan passa. Har bara fått positiva reaktioner” / logoped barnmottagning

”Vuxenbroschyren är rent guld. Även läsvana föräldrar får bekräftelse på att det de gör är bra, att de inte m-å-s-t-e låna en bok som passar in på det de ska träna på - att barnets favoritbok går lika bra och går att läsa på flera sätt. Har sett allt ifrån föräldrar som smugit upp på barnavdelningen och knappt velat ta i en bok själv men som är i biblioteket för sitt barns skull, trots att det är obekvämt (barnen har sällan den respekten, de hittar en bok om Star Wars och berättar glatt om sin favoritkaraktär) till just oerhört läsvana föräldrar som blir lättade när man pratar om att läsa på olika sätt - att det inte är något nytt och svårt eller att de läser ”fel”, det handlar bara om att släppa prestationsångesten. Utgå från bilderna ibland, orden ibland och ha kul med boken!” / bibliotekarie

”Användandet av Språkjakten skulle kunna öka inom habiliteringsverksamheterna om biblioteken har böcker inriktade mot alternativ kommunikation (vidga perspektivet)” / logoped habilitering

”Ibland har det varit svårt att veta till vilka familjer Språkjakten passar, eftersom det ofta är många andra insatser förutom logopediska som är aktuella när man kommer till habiliteringen. Kommunikativt samspel inom habiliteringen är inte så ofta på den nivån att man kan läsa en bok tillsammans eftersom det kräver delad uppmärksamhet och kunna tolka bilder etc” / logoped habilitering

Språkjakten vidare i länet

Grundtanken med Språkjakten har varit att samverka mellan bibliotek och logopedverksamheter ska fortsätta även efter projektets slut. Språkjakten vilar inte på ett särskilt material. Broschyterna skapades för att vara lättillgängliga och inspirerande.

Länsbiblioteket innehar digitala versioner av allt material som skapats inom projektet. Årliga träffar mellan bibliotekspersonal och logopeder är inplanerade. Vid dessa inspirationsträffar kan även andra gemensamma beröringspunkter vidareutvecklas och ett exempel kan vara “Äppelhylorna” med tillgängliga medier på biblioteken.

BVC har sedan tidigare en samverkan med länets logopedmottagningar och samtliga BVC-sköterskor i länet kommer att få information om Språkjakten under hösten 2013. I samband med detta kommer även alla BVC att få tillgång till broschyren som heter “Läs tillsammans med ditt barn” på olika språk att dela ut till föräldrar.

Fortsatt jakt efter språket

Språkjakten är nu avslutad i sin projektform men fortsätter i våra verksamheter. Redan från början fanns en önskan om att hitta en ingång som var lekfull och enkel för att väcka läslust hos de här barnen med språksvårigheter och deras viktigaste vuxna. Ett projekt är föränderligt och Språkjakten har ändrat form och omfattning under projekttiden vilket är ett resultat av vår samverkan över yrkesgränserna. Särskilt värdefull är den ökade samverkan mellan logopeder och bibliotekspersonal i länet. Extra stolt är Språkjakten över sitt flerspråkiga perspektiv som bjuder in många barn och föräldrar till en gemensam jakt efter språket.

Kontakt

Elin Hällholm, logoped och projektledare,
elin.hallholm@lvn.se

Eva Nordlinder, barnbibliotekskonsulent,
Länsbiblioteket Västernorrland,
eva.nordlinder@ylib.se

Länsbiblioteket Västernorrland
Box 1045
871 29 Härnösand
0611- 865 56
lansbib@ylib.se

Fler exemplar av denna rapport går att beställa.

Läs på nätet:

www.ylib.se/projekt

<http://doktorpunktcom.wordpress.com/tag/sprakjakten/>

Copyright © 2013

KULTURRÅDET

 Landstinget
Västernorrland

Länsbiblioteket
Västernorrland